

Здружение на преведувачи на Република Македонија

ПРЕПОРАКИ ЗА ТАРИФИРАЊЕ

2011

Февруари
2011 година

Постулати:

- ✓ **Преводот е интелектуална услуга.** Преводот не е стока за широка потрошувачка.
- ✓ Преводот е производ од процес на создавање. Секој превод е уникат.
- ✓ Цената на преводот треба да му овозможи на професионалниот преведувач да ги покрие сите деловни трошоци и да оствари заработка.
- ✓ Елементите што ја одредуваат цената на преводот се: оспособеност (+стручност) + време + процес на создавање. Токму затоа, преводот не може да се дефинира само како напишани зборови или јазички знаци и број на страници.
- ✓ Но, од причини што е тешко мерлив, а ни треба мерлива вредност, преводот ќе го изразуваме во **страница превод од 1.800 јазички знаци со празни простори.**
- ✓ Процесот низ којшто се доаѓа до конечен превод се состои од повеќе фази: основни фази и фази што додаваат вредност.
- ✓ Оспособеноста на преведувачот директно влијае врз употребливоста на преводот.

Според Европскиот стандард за преведување EN 15038 преведувачот треба да ги има следните оспособености:

А) **оспособеност за преведување:** способност да го пренесе значењето од изворниот на целниот јазик и да создаде текст што ги задоволува лингвистичките правила на целниот јазик и инструкциите за конкретната преведувачка работа, притоа водејќи сметка за терминологијата, граматиката, лексиката, стилот, специфичностите на културата и други конвенции, форматирањето, целната група и целта на преводот.

Б) **лингвистичка и текстуална оспособеност и во изворниот и во целниот јазик:** способност да се разбере изворниот јазик и комплетно познавање на целниот јазик. Тоа подразбира познавање на карактеристиките на различни текстови, од стандарден јазик до многу специјализирани текстови и способност да се примени ова знаење при создавањето на преведените текстови.

В) **оспособеност за истражување, наоѓање информации и преработка на информациите:** способност за ефикасно здобивање со дополнително лингвистичко и специјализирано знаење коешто е неопходно за разбирање на изворниот текст и создавање на преводот. Ова, исто така, подразбира искуство во примена на алатки за истражување и способност за развивање соодветни стратегии за ефикасна примена на достапните извори на информации.

Г) **оспособеност за разбирање на културните специфичности:** способност да се искористат информациите како за изворната така и за целната култура и нејзините конвенции, како и стандардите на однесување и системите на вредности со кои се одликуваат изворната и целната култура.

Д) **техничка оспособеност:** ги опфаќа способностите и вештините што се потребни за професионална подготовка и создавање на преводот, вклучително и способноста за примена на технички ресурси (комуникациска опрема, хардвер и софтвер, компјутерски

преведувачки алатки, пристап до извори на информации и медиуми).

Фактори што треба да се земат предвид при одредување на цената на преводот:

1: Секоја преведувачка работа е специфична и од тие причини не може да има една стандардна цена. Се препорачува цената да се одредува посебно за секоја преведувачка работа врз основа на потребите, барањата и карактеристиките на таа преведувачка работа.

2: Секоја фаза во процесот на создавање на преводот има своја вредност=цена.

Секоја фаза (на пр. превод + стручна редакција + лектура) може да има посебна цена или може да се одреди цена за целокупниот процес што ќе претставува збир од цената на фазите од кои е составен процесот.

3: Треба да постои разлика во цената зависно од степенот на специјализираност што се бара од преведувачот за областа од која е преводот, фазите за проверки/осигурување на квалитет, рокот на испорака, техничките барања за уредување на текстот и др.

4: **Многу важно!** Цената треба да се утврди во согласност со пазарот од кој потекнува нарачката за преведувачката работа, односно локален наспроти глобален пазар. Секој преведувач што работи на глобалниот пазар мора да води сметка за опсегот на цени што се нудат на пазарот од каде што доаѓа нарачката за да не ја дампира цената на тој пазар.

Основна услуга

- 5: На домашниот пазар, се препорачува основната цена за поопшти текстови кон директни клиенти да не биде пониска од 600 мкд, нето, за една страна превод. Оваа цена опфаќа истражување, превод и проверка од страна на преведувачот. Исто така, оваа цена во никој случај не претставува единствена препорачана цена и е дадена само заради ориентација. Таа мора да се приспособи во однос на другите околности на преводот:
- ако текстот е од специјализирана област, цената на преводот треба да се зголеми во согласност со специјализираноста на текстот и оспособеноста на преведувачот да направи таков специјализиран превод (30-100%).
 - ако преводот е итен, цената на преводот треба да е во согласност со степенот на итност: превод до 5 страни за еден преведувач во 24 часа се смета за нормално барање, превод од 6 – 10 страни за еден преведувач во 24 часа е итен (+50%), превод над 10 страни за еден преведувач во 24 часа е многу итен (+100%), превод за време на национални празници се смета за многу итен (+100%).
 - ако текстот содржи табели и графикони што бараат време за да се обработат, тогаш преведувачот треба да се договори за тоа да му биде платена саатнина или да ја зголеми цената за да надомести за вложеното време (самостојна проценка и договор со клиентот). Пристапот е ист и за сите други технички работи, како на пример посложени работи околу форматот на документот, што може да бараат дополнително време од преведувачот.
 - Се препорачува саатнината да изнесува толку колку што преведувачот би заработил за тој час доколку преведувал. Ако го земеме примерот со цената за поопшт текст и претпоставката дека преведувачот би превел во просек две страни за еден час, тогаш саатнината би изнесувала 1200 мкд, нето.
 - Се препорачува преведувањето на PowerPoint презентации да се наплаќа по слајд а не по број на јазични знаци, на пр. 180 мкд, нето, по слајд, за да се надомести за несразмерноста на потрошеното време и бојот на преведени јазички знаци (кондензиран јазик, многу нејаснотии, ракувањето со програмата, преведувачот не може да ги користи вообичаените алтаки што му помагаат при работата ... сето тоа бара повеќе време).
 - Кога се користат алатки за преведување, ако клиентот побара слични и идентични парови да се засметуваат по пониска цена, се препорачува цената на преводот малку да се зголеми за да надомести за лажни парови, ова особено се однесува за превод од друг на македонски јазик, поради природата на македонскиот јазик (род, кратки и долги заменски форми, сложен предмет ...).

Дополнителни услуги

- **терминиолошките работи** какви што се изработка на поимник или обемно и специфично истражување на терминологија, и работи за оцена и контрола на квалитетот, по барање на клиентот, треба дополнително да се наплатат. Се препорачува и ваквите дополнителни работи да се наплаќаат по час (саатнина), или ако се однапред познати и ако е возможно, да се засметаат во цената на преводот. Се препорачува саатнината да изнесува најмалку толку колку што преведувачот би заработил за тој час доколку преведувал. При одредување на износот на саатнината треба да се земе предвид и степенот на стручност и искуство што се неопходни за да се заврши работата.
 - **проверката од друго лице (редакција или стручна редакција)** треба да чини најмалку 50% од цената на преводот. Се препорачува точниот износ на цената да се утврди во согласност со обемот и видот на интервенција, до 100%.
 - ако **редакцијата е итна**, цената треба да е во согласност со степенот на итност: редакција над 15 страни во 24 часа е итна (+50%), редакција над 20 страни во 24 часа е многу итна (+100%), редакција за време на национални празници се смета за многу итна (+100%).
 - **лектурата** се препорачува да чини околу 30% од цената на преводот.
 - **послободната адаптација или пресоздавање на текстот (transcreation)** во согласност со одредени параметри што се важни за целната група, често бара дополнителни истражувања односно време, што треба да се земе предвид при договарање на цената. Се препорачува цената да се одредува за секој случај одделно. (Колку чини еден слоган?)
 - **уредувањето машински превод**, зависно од степенот на интервенција, се препорачува да се наплати 50 – 100% од цената што би се наплатила за превод на тој текст.
 - **транскрипцијата** се препорачува да се наплаќа по минута. Треба да се земе предвид дека времето што е потребно за транскрипција на аудио запис е најмалку 5 пати подолго од должината на самиот аудио запис. Значи 1 час аудио запис = најмалку 5 часа работа. Повторно, цената треба да биде реален одраз на потрошеното време.
 - **транскрипција и превод** – се препорачува цената да претставува збир од времето што е потребно за транскрипција и чинењето на преводот.
 - превод за видео (ТВ) програми - се препорачува да се наплаќа по минута (на пример, 120 мкд за 1 мин.) од филмот/програмата со добиена дијалог-листа.
- 6:** Цената на индивидуалните преведувачи кон преведувачките агенции може да биде 0-30% пониска од вредноста на преводот поради придонесот што агенцијата го има во наоѓањето на работата.
- 7:** Цените на агенциите за преведување треба да ги одразуваат сите фази од процесот на преведување и контрола на квалитетот што ги побарал клиентот и/или што се задолжително предвидени со стандардот EN 15038.
- 8:** Се препорачува членовите на здружението да ги ревидираат цените периодично (на пр. годишно) за да ги усогласат со животните и деловните трошоци.